

Kwaliteitskaart Noordoostpolder – Urk.

Emmeloord, 22 maart 2005.

Aan de raad.

Voorgenomen besluit.

- 1) Kennis nemen van het Eindrapport Kwaliteitskaart Noordoostpolder – Urk.
- 2) Instemmen met het Manifest Kwaliteitskaart Belvederegebied Noordoostpolder - Urk.

Advies raadscommissie.

De fracties van VVD, ChristenUnie/SGP, PvdA/GroenLinks en D'66 adviseren positief. De fracties van CDA (moeite met gestelde onder het tweede aandachtstreepje van hetgeen aan het eind van het manifest wordt uitgesproken) en PU (alsnog bekijken van de te laat toegezonden kaarten) maken een voorbehoud).

Aanleiding.

Van het Belvedereproject Kwaliteitskaart Noordoostpolder – Urk, dat de gemeente Noordoostpolder in een gezamenlijk project met de gemeente Urk en de provincie Flevoland hebben opgepakt is eind augustus 2004 door H+N+S Landschapsarchitecten het eindrapport uitgebracht.

Dit eindrapport bestaat uit drie delen met bijbehorend kaartmateriaal.

Met het initiatief tot dit project is destijds ingestemd door de beide gemeenteraden en de staten van de provincie Flevoland. Het ligt in de rede om het eindrapport nu ter kennis te brengen van uw raad.

(Wettelijk) beleidskader.

In 1999 verscheen de rijksnota Belvedere (OC&W, VROM, LNV en V&W). In deze nota verwoordt het kabinet de visie over de wijze waarop met de cultuurhistorische kwaliteiten bij de toekomstige inrichting van Nederland kan worden omgegaan. Hierbij wordt een beleidsombuiging zichtbaar. De visie wil niet gericht zijn op het opleggen van belemmeringen vanuit de cultuurhistorische invalshoek maar juist op stimulerend beleid waarbij gebruik wordt gemaakt van de cultuurhistorische waarden van een gebied voor nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen.

Het gebied van de Noordoostpolder is voorgedragen voor plaatsing op de werelderfgoedlijst van de UNESCO. Het voormalige eiland Schokland was vanwege het archeologische belang hierop al eerder geplaatst. In de hierboven genoemde rijksnota Belvedere is het grondgebied van de gemeenten Noordoostpolder en Urk gerangschikt onder de cultuurhistorisch meest waardevolle gebieden van Nederland, de zgn. Belvédère gebieden.

In de rijksnota Belvedere wordt over het gebied Noordoostpolder-Urk het volgende vermeld:

"Noordoostpolder is een gebied van uitzonderlijke universele betekenis. Het is een duidelijk voorbeeld van een rationeel vormgegeven landschap uit de 20e eeuw. Dit rationeel vormgegeven landschap is niet alleen ontworpen vanuit het oogpunt van optimale landbouwkundige productie, maar ook als wetenschappelijke, esthetische en intellectuele uitdaging. Het originele ontwerp is nog duidelijk zichtbaar".

In het jaar 2000 heeft de gemeente Noordoostpolder gezamenlijk met de gemeente Urk en de provincie Flevoland het initiatief genomen om het Belvederebeleid voor het gebied Noordoostpolder Urk verder in te vullen.

Onderbouwing keuze voor het voorgenomen besluit.

In de gemeente Noordoostpolder werd gewerkt aan het ontwikkelen van de zgn. Toekomstvisie 2030 waarbij onder andere de kwalitatieve eenheid van het gebied een belangrijk vertrekpunt zou zijn. Het behouden van waardevolle objecten en structuren wordt zinvol geacht.

De gemeente Urk wilde het beleid van zorg voor cultuurhistorische waarden dat reeds gevoerd wordt ten aanzien van de bebouwing op het voormalige eiland verbreden en had behoefte aan een toetsingskader voor nieuwe plannen waar na de grenswijziging van 2001 ook volop aan gewerkt zou gaan worden.

De provincie Flevoland onderschreef en onderschrijft het rijksbeleid zoals neergelegd in de nota Belvedere en onderkende/onderkent de cultuurhistorische waarden van de Flevolandse Belvedere gebieden.

Gezocht is naar een methode het beleid te kunnen concretiseren. Hierbij zouden het onderkennen van de cultuurhistorische waarden van het gebied en de ontwikkelingskansen die het gebied heeft voor wonen, werken en agrarische productie samen moeten gaan. Er is toen voor gekozen om met inzet van een subsidie van rijkswege het project Kwaliteitskaart Noordoostpolder Urk te starten. Getracht zou worden de polderkwaliteiten concreet te benoemen en deze ontwikkelingsgericht te operationaliseren ten behoeve van het te voeren beleid.

Het opstellen van de kwaliteitskaart is opgedragen aan het bureau H+N+S Landschapsarchitecten te Utrecht. Dit bureau heeft t.b.v. te verrichten onderzoek het bureau Beek en Kooiman cultuurhistorie ingeschakeld en er is zeer intensief samengewerkt met Het Oversticht. Het proces is begeleid door een begeleidingscommissie, waarin naast de provincie en de beide gemeenten het Oversticht, de Rijksdienst voor de Monumentenzorg en de Rijksdienst voor Oudheidkundig Bodemonderzoek vertegenwoordigd waren.

De resultaten zijn vooral neergelegd in Deel I van het rapport, de zgn. *Kaartenset Cultuurhistorie*. De cultuurhistorische kenmerken en waarden zijn in drie thema's behandeld; Archeologie, Landschap en Nederzettingen.

Wij zijn van mening dat **deze waarden van eminent belang zijn en geborgd dienen te worden dan wel te blijven als onderlegger c.q. fundament voor gemeentelijke (ruimtelijke) plannen**. Dit is ook de reden dat dit in het Manifest de eerste uitspraak is die de gemeenten en de provincie onderschrijven.

Deel II van het rapport *Behoud door ontwikkeling* heeft tot doel de benoemde kenmerken en waarden operationeel te maken ten behoeve van het te voeren ruimtelijke beleid, onder het motto: "Behoud door ontwikkeling".

De status, die aan dit onderdeel verbonden is, kan het best gekenmerkt worden als **inspiratiebron voor toekomstig beleid**. Het reikt een methode en mogelijkheden aan om nieuwe ontwikkelingen met respect voor het oorspronkelijke ontwerp op eigentijdse wijze vorm en inhoud te geven. Hiervoor is de **ontwikkeling van een stimulerend instrumentarium** noodzakelijk. Het veronderstelt de wens om respectvol om te gaan met het eigen culturele erfgoed. Dit alles leidt tot deel II van het Manifest.

In deel III *Voorbeelduitwerkingen* wordt met een aantal voorbeelden geïllustreerd hoe in concrete situaties nieuwe mogelijkheden gecreëerd zouden kunnen worden die passen binnen de kernkwaliteiten van het planningsconcept. In feite zijn deze voorbeelden een concrete verbeelding waartoe behoud door ontwikkeling kan leiden. Uiteraard realiseren wij ons dat ook andere uitwerkingen kunnen worden gekozen. Deel III heeft dan ook geen andere status dan het zijn van inspirerend voorbeeld.

Gelijktijdig met het ontwikkelen van de Kwaliteitskaart waren in de gemeente Noordoostpolder aan de orde het opstellen van de Toekomstvisie 2030 en in de gemeente Urk het opstellen van een geheel nieuwe gemeentelijke structuurvisie (Structuurvisie Urk 2025+). Bij beide processen is gebruik gemaakt van de tot dan toe beschikbare gegevens uit het project Kwaliteitskaart.

Bij de gemeente Noordoostpolder zijn de gegevens heel nadrukkelijk bij het vooronderzoek ten behoeve van de uiteindelijke Toekomstvisie betrokken en gepresenteerd.

Bij de gemeente Urk hebben vooral de archeologische waarden en de waardering die aan de bestaande agrarische bebouwingsstructuur wordt gegeven, een rol gespeeld.

Het parallel lopen van processen is enerzijds zeer vruchtbaar geweest; anderzijds echter heeft het zeker ook vertragend gewerkt bij het afronden van de het project Kwaliteitskaart. Ook de afstemming met het inmiddels in beide gemeenten aan de orde zijnde actualiseren van de bestemmingsplannen buitengebied heeft tijd gevraagd.

Wij hebben het voornemen om, nu dit eindrapport is afgerond, gezamenlijk met de colleges van de gemeente Urk en van de provincie Flevoland eensgezind te verklaren, dat groot belang wordt gehecht aan de nu ontwikkelde Kwaliteitskaart. Deze Kwaliteitskaart (waarden etc.) hoeft "an sich" niet te worden vastgesteld. De beschreven kwaliteiten zijn er immers al lang.

Wij willen ons er voor inzetten dat de Kwaliteitskaart Noordoostpolder-Urk een bijdrage gaat leveren aan de verdere ontwikkeling van dit unieke Belvederegebied en willen dit uitspreken in een gezamenlijk verklaring: het *Manifest Kwaliteitskaart Belvederegebied Noordoostpolder - Urk*. Het Manifest is aldus een kort statement, als opmaat naar wat wij kunnen gaan doen in operationele zin. Een opmaat ook naar de ontwikkeling van een positief, stimulerend instrumentarium dat kansen biedt. Ergo: geen geboden of verboden, maar wel ruimte bieden aan creativiteit en nieuwe initiatieven. De tekst van dit Manifest is bijgevoegd.

Wij stellen u voor van het eindrapport kennis te nemen en met het Manifest in te stemmen.

Financiën/Planning.

De totale kosten van het project waren EUR 104.875,00. De dekking hiervan bestond uit bijdragen van het landelijk Projectbureau Belvedere EUR 77.143,00, Provincie Flevoland EUR 10.210,00, gemeente Urk EUR 2.269,00. De gemeente Noordoostpolder heeft EUR 15.253,00 bijgedragen. Het project is met deze middelen uitgevoerd.

Communicatie.

Ongeveer gelijktijdig met het initiatief om tot de kwaliteitskaart te komen kon de stichting Het Oversticht aankondigen dat men in verband met hun jubileum alle aangesloten gemeenten in Overijssel en Flevoland een digitale cultuurhistorische @tlas zou aanbieden. In overleg is toen besloten de inventarisatie die voor de kwaliteitskaart werd gemaakt in te brengen in de digitale cultuurhistorische @tlas hetgeen in september 2002 tot een fraai product in de vorm van een Cd-rom leidde die inmiddels op ruime schaal is verspreid onder belangstellenden, bedrijven en onderwijsinstellingen in Noordoostpolder en Urk. Door Het Oversticht worden inmiddels plannen uitgewerkt om de inhoud van de verschillende digitale @tlassen te verwerken in een nieuw digitaal programma dat een modulaire opbouw kent waardoor deze beter gebruikt kan worden in het onderwijs.

De gezamenlijke partners hebben bovendien het voornemen om ook het gezamenlijk ondertekenen van het Manifest te gebruiken om aan dit onderwerp ruimere bekendheid te geven.

Achterliggende documenten.

Eindrapport Kwaliteitskaart Noordoostpolder - Urk (augustus 2004) van H+N+S
Landschapsarchitecten te Utrecht.

Cultuurhistorische atlas Noordoostpolder en Urk (Cd-rom van Het Oversticht).

Tekst van het gezamenlijk *Manifest Kwaliteitskaart Belvederegebied Noordoostpolder-Urk*.

Het college van burgemeester en wethouders van Noordoostpolder,
de secretaris, de burgemeester,

Portefeuillehouder: W.L.F.C. ridder van Rappard

Steller : R.C. Bijlholt, tel. 63 35 59, r.c.bijlholt@noordoostpolder.nl

De raad van de gemeente Noordoostpolder,

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 22 maart 2005, no. 3817-1;

gelet op het Eindrapport Kwaliteitskaart Noordoostpolder-Urk en bijbehorende bijlagen van H+N+S Landschapsarchitecten te Utrecht (augustus 2004);

B E S L U I T:

- 1) Kennis te nemen van het Eindrapport Kwaliteitskaart Noordoostpolder-Urk en bijbehorende bijlagen;
- 2) in te stemmen met het Manifest Kwaliteitskaart Belvederegebied Noordoostpolder-Urk.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 28 april 2005.

De griffier,

de voorzitter,